

Inhoud

Woord vooraf	9
1 Inleiding	11
Wat heeft het Nederlandse onderwijs gedaan met dyslexie of woordblindheid?	12
Woordblindheid en dyslexie	12
Toenemende openheid na 1980	13
Opzet van het boek	15
Afbakening en bronnen	16
2 Medische aandacht woordblindheid (1875-1905)	19
Afasie	19
Congenitale woordblindheid	23
Nederland en woordblindheid	25
Slot	29
3 Psychologische en pedagogische benadering van leesproblemen (ca. 1910-1940)	31
Pedologie	32
Samuel Torrey Orton	35
Psychologen en pedagogen over leesproblemen	38
Discussie in Nederland: een kritische pedagoog en een eigenzinnige arts	42
Schijndom	45
Pionier in Nederland	47
Waterink en zijn Paedologisch Instituut	50
Slot	54

4 Van woordblindheid naar legastenie (1945-1960)	57
Linkshandigheid en lees- en schrijfproblemen	57
Beelddenken	61
Reacties op Krabbe vanuit de onderwijspraktijk	63
Wetenschappers aan zet	66
Nanninga-Boon en Stellwag	67
Schenk en Korndörffer	71
Woordblindheid, leeszwakte of partieel defect?	75
Wilhelmina Bladergroen	77
De opkomst van de orthopedagogiek	81
Slot	85
5 De LOM-school (1949-1980)	87
De eerste scholen voor individueel onderwijs	87
De wetgever komt te hulp	91
De doelgroep	92
De aard van het onderwijs	94
Het succes van de school	96
Kleuters en pubers	99
Slot	102
6 Het reguliere onderwijs en de opvang van het kind met leesproblemen (1945-1980)	103
Wederopbouw van het onderwijs en onderwijsvernieuwing	104
Het probleem van het zittenblijven	109
Schoolrijpheid, vroegtijdige onderkenning van leerproblemen en een doorlopende leerlijn	112
Bestrijding taalachterstanden	117
Opleiding van de leerkracht	121
Leerplanontwikkeling en toetscultuur	125
Slot	127
7 Leesonderwijs, leesmethoden en spellingonderwijs (1950-1980)	129
Kritische noten van de onderwijsinspectie	129
Methoden voor aanvankelijk lezen	132
<i>Veilig leren lezen</i> en <i>Letterstad</i>	138
Voortgezet lezen en moedertaalonderwijs	145
Slot	150

8 De verzorgingsstructuur en de zorg voor het moeilijk lezende kind (1945-1985)	153
Pedagogische Centra	154
Pedagogische diensten en leesprojecten	157
Professionals voor het individuele kind	162
(School)arts	163
Logopedist	165
Schoolpsycholoog	167
Schoolmaatschappelijk werk	170
Pedagoog	172
Remedial Teacher	174
Individuele of systeemgerichte benadering?	178
Slot	180
9 Leesboeken en hulpmiddelen (1960-heden)	181
Heleen Kernkamp-Biegel	181
Makkelijk lezen	184
AVI en CLIB	185
Audio-visuele middelen	187
Slot	191
10 Wetenschap en hulpverlening (1965-1980)	193
Orthopedagogiek en functietraining	194
Vroegtijdige onderkenning van leesproblemen	199
Onderwijskunde en taakgerichte benadering	201
Benadering vanuit de neuropsychologie	205
Dumont: het dichten van de kloof tussen praktijk en wetenschap	207
Slot	209
11 Ouderverenigingen (1973-1985)	211
Oprichting De Pijler	211
Doelgroep en speerpunten van beleid	215
Organisatie van De Pijler	219
Congres over leerproblemen	223
Slot	225
12 Dyslexie op de kaart (1980-1995)	227
Stichting Dyslexie Nederland	228

Afgrenzing van dyslexie	232
Gespecialiseerde behandelingen voor dyslexie	233
IWAL	234
OPM	235
PI Amsterdam	236
Toenemende focus op het fonologisch probleem in de behandeling van dyslectische kinderen	239
De Pijler wordt Balans	241
Vereniging Woortblind	243
Voortgezet onderwijs	249
Het onderwijs wordt wakker	254
Zorgverbreding	256
Speerpunt Lezen	258
Slot	260
13 Eindelijk erkenning. Periode van overheidszorg en consolidatie na 1995	263
De Gezondheidsraad neemt het initiatief	264
Weer Samen Naar School en het leerlingvolgsysteem	267
Ondersteunende diensten en materialen voor scholen	270
Masterplan, steunpunt en aangescherpte definitie van dyslexie	272
Het protocol onderbouw basisonderwijs	277
Gespecialiseerde diagnostiek en behandeling	280
Slot	281
14 Rechte paden of dwaalwegen?	283
Criteria	283
Bewegen	286
Medicijnen en voeding	290
Een gunstige omgeving. Tomatismethode	292
Oogcorrectie	294
Beelddenken	296
Ho-Le-Kla-Sa-D-IJ-N	299
Inspelen op actuele problemen en behoeften	300
Toch maar niet doen?	303
15 Slotbeschouwing	307
Literatuur	313
Personenregister	337